

I

(Akty ustawodawcze)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/444

z dnia 11 marca 2021 r.

w sprawie ustanowienia programu „Cła” na rzecz współpracy w dziedzinie cel oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1294/2013

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 33, 114 i 207,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Program „Cła 2020” ustanowiony na mocy rozporządzenia (UE) nr 1294/2013 ⁽³⁾ i programy będące jego poprzednikami przyczyniły się w znacznym stopniu do ułatwienia i usprawnienia współpracy celnej między organami celnymi, a także do budowania ich zdolności administracyjnych, w zakresie potencjału ludzkiego i w dziedzinie technologii informacyjnej. Ponieważ wiele działań organów celnych ma charakter transgraniczny, bardziej wydajny i skuteczny sposób rozwijania takiej współpracy ma zapewnić państwom członkowskim ramy, w których może ona mieć miejsce poprzez ustanowienie programu dotyczącego cel na poziomie Unii, realizowanego przez Komisję. Program „Cła 2020” okazał się także rozwiązaniem opłacalnym i wnoszącym faktyczną wartość dodaną do innych, dwustronnych lub wielostronnych, ram współpracy celnej. Ponadto program „Cła 2020” przyczynia się do ochrony interesów finansowych Unii i państw członkowskich poprzez wspieranie skutecznego poboru należności celnych. Zharmonizowane procedury celne są również ważne dla osiągnięcia równoważnych rezultatów w zakresie zapobiegania nadużyciom finansowym i nielegalnym transgranicznym przepływom towarów. W związku z tym dalsze finansowanie działań w dziedzinie współpracy celnej poprzez ustanowienie nowego programu, tj. programu „Cła” (zwanego dalej „Programem”), jest zasadne, sprzyja wydajności oraz leży w interesie Unii.
- (2) Unia celna od 50 lat stanowi jeden z fundamentów Unii, która jest jednym z największych bloków handlowych na świecie. Unia celna jest ważnym przykładem pomyślnej integracji unijnej i ma zasadnicze znaczenie dla właściwego funkcjonowania wewnętrznego rynku z korzyścią zarówno dla przedsiębiorców, jak i dla obywateli. Unia celna znacznie się zmieniła w ciągu tego okresu, a organy celne z powodzeniem wykonują szeroki zakres zadań na granicach. Współpracując ze sobą, dążą one do ułatwienia zgodnego z prawem i sprawiedliwego handlu i ograniczenia biurokracji, pobierają dochody do budżetów krajowych i budżetu Unii oraz pomagają chronić obywateli przed zagrożeniami związanymi z terroryzmem, zagrożeniami dla zdrowia i środowiska oraz innymi rodzajami zagrożeń.

⁽¹⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 45.

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 16 kwietnia 2019 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) i stanowisko Rady w pierwszym czytaniu z dnia 1 marca 2021 r. (Dz.U. C 86 z 12.3.2021, s. 1). Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 10 marca 2021 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1294/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające program działania dla cel w Unii Europejskiej na okres 2014–2020 (Cła 2020) i uchylające decyzję nr 624/2007/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 209).

W szczególności poprzez wprowadzenie ram wspólnego zarządzania ryzykiem na poziomie Unii i kontrolę przepływów środków pieniężnych w celu zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu organy celne odgrywają istotną rolę w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości zorganizowanej oraz nieuczciwej konkurencji. Biorąc pod uwagę te szerokie uprawnienia, organy celne są faktycznie wiodącymi organami, jeśli chodzi o kontrolę towarów na granicach zewnętrznych Unii. Warunkiem osiągnięcia silniejszej i ambitniejszej Unii jest zapewnienie jej niezbędnych zasobów. W tym kontekście Program powinien nie tylko obejmować współpracę celną, ale powinien też zapewniać wsparcie szerszego zakresu zadań organów celnych, które to zadania określono w art. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 ⁽⁴⁾, takich jak nadzór nad międzynarodową wymianą handlową Unii, a zatem przyczynić się do wdrażania zewnętrznych aspektów rynku wewnętrznego, wspólnej polityki handlowej oraz pozostałych wspólnych polityk Unii w zakresie wymiany handlowej, a także bezpieczeństwo całego łańcucha dostaw.

Podstawa prawna niniejszego rozporządzenia powinna zatem obejmować współpracę celną, jak przewidziano w art. 33 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), rynek wewnętrzny, jak przewidziano w art. 114 TFUE, i wspólną politykę handlową, jak przewidziano w art. 207 TFUE.

- (3) Program powinien wspomóc państwa członkowskie i Komisję poprzez zapewnienie ram działań, które mają na celu: wspieranie unii celnej i organów celnych, współpracujących ze sobą i działających jednolicie; przyczynienie się do ochrony interesów finansowych i gospodarczych Unii i jej państw członkowskich; zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony Unii i jej mieszkańców, a tym samym przyczynienie się do ochrony konsumentów; ochronę Unii przed nieuczciwymi i nielegalnymi praktykami handlowymi przy równoczesnym ułatwianiu legalnej działalności gospodarczej; a także ułatwienie legalnego handlu, tak by przedsiębiorstwa i obywatele mogli w pełni korzystać z potencjału rynku wewnętrznego i światowego handlu.
- (4) Cła stanowią dynamiczny obszar polityki, przed którym stoją nowe wyzwania, takie jak globalizacja, nowe modele nadużyć finansowych i przemytu, a także transformacja cyfrowa. W związku z tymi wyzwaniami konieczne jest zapewnienie większego wsparcia organom celnym i innowacyjnych rozwiązań. Wspomniane wyzwania jeszcze bardziej uwypuklają potrzebę zacieśnienia współpracy między organami celnymi.
- (5) Aby zapewnić opłacalność Program powinien wykorzystywać możliwe synergie z innymi środkami Unii w powiązanych dziedzinach, takimi jak program Fiscalis, który ma zostać ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program Fiscalis na rzecz współpracy w dziedzinie opodatkowania, instrument wsparcia finansowego na rzecz sprzętu do kontroli celnej, który ma zostać ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym w ramach Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami, instrument wsparcia finansowego na rzecz sprzętu do kontroli celnej (zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie instrumentu na rzecz sprzętu do kontroli celnej”), unijny program zwalczania nadużyć finansowych, który ma zostać ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym unijny program zwalczania nadużyć finansowych, instrument wsparcia finansowego na rzecz zarządzania granicami i wiz, który ma zostać ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym, w ramach Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami, instrument wsparcia finansowego na rzecz zarządzania granicami i wiz (IZGW), Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, który ma zostać ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Program na rzecz jednolitego rynku, który ma zostać ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym program na rzecz rynku wewnętrznego, konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, dziedziny roślin, zwierząt, żywności i paszy, oraz statystyk europejskich („Program na rzecz jednolitego rynku”),

Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 ⁽⁵⁾ oraz Instrument Wsparcia Technicznego ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/240 ⁽⁶⁾.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny (Dz.U. L 269 z 10.10.2013, s. 1).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/240 z dnia 10 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument Wsparcia Technicznego (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 1).

- (6) W świetle znaczenia przeciwdziałania zmianie klimatu oraz zgodnie z zobowiązaniami Unii na rzecz realizacji porozumienia paryskiego ⁽⁷⁾ i celów Organizacji Narodów Zjednoczonych określonych w Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, przyjętej 25 września 2015 r., działania na mocy niniejszego rozporządzenia powinny przyczynić się do realizacji dążeń Unii, by co najmniej 30 % łącznej kwoty budżetu Unii przeznaczyć na wspieranie celów związanych z klimatem oraz by 7,5 % budżetu rocznego Unii w 2024 r. oraz 10 % zarówno w 2026 r., jak i w 2027 r. stanowiły wydatki związane z różnorodnością biologiczną, przy uwzględnieniu istnienia nakładających się na siebie aspektów celów w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej.
- (7) W niniejszym rozporządzeniu określono pulę środków finansowych na Program, która podczas corocznej procedury budżetowej ma stanowić dla Parlamentu Europejskiego i Rady główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 18 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 16 grudnia 2020 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami, a także nowych zasobów własnych, w tym harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych ⁽⁸⁾. Aby jakiegokolwiek nieprzewidziane wydatki mogły zostać uznane za kwalifikujące się do objęcia finansowaniem, powinny być bezpośrednio związane z celami Programu. Z puli środków finansowych na Program powinno być możliwe pokrywanie niezbędnych i należycie uzasadnionych wydatków na zarządzanie Programem i ocenie realizacji jego celów, pod warunkiem że działania te są związane z celem ogólnym i celami szczegółowymi Programu.
- (8) W celu wsparcia procesu przystępowania państw trzecich i stowarzyszania tych państw, jeżeli spełnione są określone warunki, Program powinien być otwarty dla państw przystępujących, państw kandydujących, potencjalnych kandydatów i krajów objętych europejską polityką sąsiedztwa. Może on być również otwarty dla innych państw trzecich zgodnie z warunkami określonymi w umowach szczegółowych pomiędzy Unią a tymi państwami i obejmujących kwestie ich uczestnictwa w programach Unii.
- (9) Do Programu stosuje się rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 ⁽⁹⁾ (zwane dalej „rozporządzeniem finansowym”). Rozporządzenie finansowe określa zasady wykonania budżetu Unii, w tym zasady dotyczące dotacji, nagród, zamówień, zarządzania pośredniego, instrumentów finansowych, gwarancji budżetowych, pomocy finansowej oraz zwrotu kosztów poniesionych przez ekspertów zewnętrznych.
- (10) Do niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają horyzontalne zasady finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 TFUE. Zasady te zostały ustanowione w rozporządzeniu finansowym i określają w szczególności procedurę uchwalania i wykonywania budżetu w drodze dotacji, zamówień, nagród, wykonania pośredniego oraz przewidują kontrolę odpowiedzialności podmiotów upoważnionych do działań finansowych. Zasady przyjęte na podstawie art. 322 TFUE obejmują również ogólny system warunkowości służący ochronie budżetu Unii.
- (11) Działania w ramach programu „Cła 2020” okazały się odpowiednie i dlatego powinny zostać utrzymane. Aby uprościć i uelastyczyć realizację Programu, a tym samym zwiększyć skuteczność w osiąganiu jego celów, działania powinny zostać zdefiniowane wyłącznie w kategoriach ogólnych z podaniem wykazu przykładów konkretnych działań. Poprzez współpracę i budowanie zdolności Program powinien również propagować i wspierać wdrażanie innowacji i zwiększanie ich efektu dźwigni w celu dalszej poprawy zdolności unii celnej i unijnych organów celnych w zakresie realizacji głównych priorytetów dotyczących ceł. Działania finansowane w ramach niniejszego Programu powinny zostać zakończone lub dostosowane pod kątem większej skuteczności lub adekwatności, jeżeli w dowolnym momencie okażą się nieodpowiednie.
- (12) Rozporządzenie w sprawie instrumentu na rzecz sprzętu do kontroli celnej zostanie wkrótce przyjęte. W celu zachowania spójności i horyzontalnej koordynacji wszelkich działań prowadzonych w ramach współpracy dotyczących ceł i sprzętu do kontroli celnej, należy wdrażać wszystkie takie działania na podstawie jednego aktu prawnego, a mianowicie niniejszego rozporządzenia zawierającego jeden zbiór przepisów. W związku z tym instrument wsparcia

⁽⁷⁾ Dz.U. L 282 z 19.10.2016, s. 4.

⁽⁸⁾ Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 28.

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

finansowego na rzecz sprzętu do kontroli celnej powinien wspierać wyłącznie zakup, utrzymanie i modernizację kwalifikującego się sprzętu do kontroli celnej, natomiast niniejszy Program powinien wspierać wszelkie inne odnośne działania, takie jak działania prowadzone w ramach współpracy dotyczące oceny potrzeb w zakresie sprzętu lub – w stosownych przypadkach – szkolenia w odniesieniu do zakupionego sprzętu.

- (13) Wymiana informacji celnych i innych informacji powiązanych jest kluczowa dla prawidłowego funkcjonowania cel i wykracza znacznie poza taką wymianę prowadzoną w ramach unii celnej. Dostosowania europejskich systemów elektronicznych lub ich rozszerzenia w celu umożliwienia współpracy z państwami trzecimi, które nie uczestniczą w Programie, oraz z organizacjami międzynarodowymi mogłyby leżeć w interesie Unii. W związku z tym, jeżeli jest to należyście uzasadnione takim interesem, odpowiednie dostosowania lub rozszerzenia europejskich systemów elektronicznych powinny stanowić koszty kwalifikowalne do finansowania w ramach Programu.
- (14) Biorąc pod uwagę znaczenie globalizacji, Program powinien nadal przewidywać możliwość angażowania ekspertów zewnętrznych w rozumieniu art. 238 rozporządzenia finansowego. Takimi ekspertami zewnętrznymi powinni być głównie przedstawiciele organów rządowych, w tym organów rządowych z państw trzecich nieuczestniczących w Programie, a także pracownicy naukowci i przedstawiciele organizacji międzynarodowych, przedsiębiorców lub społeczeństwa obywatelskiego. Wybór ekspertów zewnętrznych do grup ekspertów powinien opierać się na decyzji Komisji z dnia 30 maja 2016 r. ustanawiającej przepisy horyzontalne dotyczące tworzenia i funkcjonowania grup ekspertów Komisji. Eksperti zewnętrznicy uczestniczący we własnym imieniu w wydarzeniach organizowanych *ad hoc* w ramach Programu, takich jak jednorazowe spotkania i konferencje, powinni być wybierani przez Komisję, m. in. spośród ekspertów zaproponowanych przez państwa uczestniczące. Należy zapewnić, by eksperci zewnętrznicy wyznaczeni jako osoby działające we własnym imieniu i od których wymaga się działania niezależnie i w interesie publicznym, byli bezstronni oraz by nie występowały konflikty interesów w związku z pełnionymi przez nich obowiązkami zawodowymi. Informacje dotyczące wyboru i uczestnictwa wszelkich ekspertów zewnętrznych powinny być publicznie dostępne. Przy wyborze ekspertów zewnętrznych należy uwzględnić cel, jakim jest zapewnienie zrównoważonej reprezentacji zainteresowanych stron, oraz zasadę równości płci.
- (15) Zgodnie z zobowiązaniem Komisji do zapewnienia spójności i uproszczenia programów finansowania zawartym w komunikacie z dnia 19 października 2010 r. pt. „Przegląd budżetu UE”, w przypadku gdy działania przewidziane w Programie prowadzą do osiągnięcia celów, które są wspólne dla różnych instrumentów finansowania, zasoby powinny być współdzielone z innymi unijnymi instrumentami finansowania, pod warunkiem że nie skutkuje to podwójnym finansowaniem. Działania w ramach Programu powinny zapewniać spójność w wykorzystaniu zasobów unijnych wspierających unię celną i organy celne.
- (16) Oczekuje się, że największa część budżetu w ramach Programu zostanie przeznaczona na działania w zakresie budowania zdolności w dziedzinie technologii informacyjnej. Wśród tych działań w zakresie budowania zdolności w dziedzinie technologii informacyjnej najwyższy priorytet należy przyznać działaniom, które dotyczą systemów elektronicznych, które są niezbędne do wdrożenia unii celnej i do wykonywania przez organy celne swoich zadań. W niniejszym rozporządzeniu należy zdefiniować elementy wspólne i krajowe europejskich systemów elektronicznych. Wspólne i krajowe elementy mogą być łączone. Ponadto jasno zdefiniowany powinien zostać zakres działań i obowiązków Komisji i państw członkowskich.
- (17) Niniejsze rozporządzenie powinno być wykonywane za pomocą programów prac. Z uwagi na średnio- i długoterminowy charakter celów i w oparciu o zdobyte z biegiem czasu doświadczenia, powinna istnieć możliwość, by programy prac obejmowały kilka lat. Przejście z rocznych programów prac na wieloletnie programy prac zmniejszyłoby obciążenie administracyjne zarówno Komisji, jak i państw członkowskich. Wieloletnie programy prac powinny obejmować maksymalnie trzy lata.
- (18) W działaniach wdrażanych w ramach Programu należy uwzględnić ustalenia i zalecenia Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w dziedzinie cel, w szczególności sprawozdanie specjalne nr 19/2017 z dnia 5 grudnia 2017 r. pt. „Procedury przywozu – luki w ramach prawnych i nieskuteczne wdrażanie wpływają negatywnie na interesy finansowe UE” i sprawozdanie specjalne nr 26/2018 z dnia 10 października 2018 r. pt. „Szereg opóźnień w systemach informatycznych służb celnych: jak do nich doszło?”.

- (19) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁰⁾.
- (20) Zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa⁽¹¹⁾ Program powinien być oceniany na podstawie informacji zgromadzonych zgodnie ze szczególnymi wymogami dotyczącymi monitorowania, przy czym należy unikać obciążeń administracyjnych, w szczególności dla państw członkowskich, a także nadmiernej regulacji. Wymogi te powinny, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki stanowiące podstawę porównywalnej i całościowej ewaluacji skutków w praktyce Programu. Ewaluacje okresowe i końcowe, które powinny zostać przeprowadzane nie później niż cztery lata po, odpowiednio, rozpoczęciu oraz zakończeniu realizacji Programu, powinny wnieść wkład w sprawny proces decyzyjny w kontekście kolejnych wieloletnich ram finansowych dotyczący współpracy w dziedzinie ceł. W związku z tym szczególnie ważne jest, by ewaluacje okresowe i końcowe zawierały satysfakcjonujące i wystarczające informacje oraz by zostały one przeprowadzone w odpowiednim terminie. Oprócz okresowych i końcowych ewaluacji Programu należy również sporządzać, w ramach systemu sprawozdawczości dotyczącej realizacji, roczne sprawozdania z postępów w celu monitorowania realizacji Programu. Sprawozdania te powinny obejmować podsumowanie zdobytych doświadczeń, oraz, w stosownych przypadkach, napotkanych trudności i zidentyfikowanych niedociągnięć w kontekście działań prowadzonych w ramach Programu w danym roku. Te roczne sprawozdania z postępów powinny być przekazywane Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (21) Aby we właściwy sposób reagować na zmiany w priorytetach polityki, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do zmian w wykazie wskaźników służących mierzeniu realizacji celów szczegółowych Programu oraz w odniesieniu do uzupełnienia niniejszego rozporządzenia o przepisy dotyczące ustanowienia ram monitorowania i ewaluacji. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup ekspertów Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (22) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013⁽¹²⁾ i rozporządzeniami Rady (WE, Euratom) nr 2988/95⁽¹³⁾, (Euratom, WE) nr 2185/96⁽¹⁴⁾ i (UE) 2017/1939⁽¹⁵⁾ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom – w tym nadużyciom finansowym – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie postępowań, odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniami (Euratom, WE) nr 2185/96 i (UE, Euratom) nr 883/2013, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) jest uprawniony do prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kon-

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽¹¹⁾ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

⁽¹²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽¹³⁾ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

troli na miejscu i inspekcji, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub wszelka inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii. Zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) jest uprawniona do prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz wnoszenia i popierania oskarżeń w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 ⁽¹⁶⁾.

Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, mają w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać Komisji, OLAF, Trybunałowi Obrachunkowemu oraz, w przypadku państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1939, EPPO niezbędne prawa i dostęp, a także zapewniać, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

- (23) Państwa trzecie mogą uczestniczyć w Programie na podstawie decyzji przyjętej na mocy umowy międzynarodowej lub na podstawie innego instrumentu prawnego. W niniejszym rozporządzeniu należy wprowadzić przepis szczególnie zobowiązujący państwa trzecie do przyznania właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF oraz Trybunałowi Obrachunkowemu praw i dostępu niezbędnych do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji.
- (24) Koszty kwalifikowalne powinny zostać określone przez odniesienie do charakteru działań kwalifikowalnych, w tym między innymi kosztów podróży i pobytu uczestników spotkań i podobnych wydarzeń lub kosztów związanych z organizacją wydarzeń. Finansowanie na mocy Programu powinno podlegać zasadom, o których mowa w rozporządzeniu finansowym, takim jak zasada równego traktowania, proporcjonalności i przejrzystości, oraz powinno zapewniać optymalne wykorzystanie zasobów finansowych Programu w ramach realizacji jego celów.
- (25) Rodzaje finansowania i metody wykonania na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny być wybierane w zależności od stopnia, w jakim umożliwiają osiągnięcie szczegółowych celów działań i uzyskanie zakładanych rezultatów, z uwzględnieniem w szczególności kosztów kontroli, obciążeń administracyjnych oraz przewidywanego ryzyka nieprzebrzeżenia przepisów. Te rodzaje finansowania i metody wykonania powinny uwzględniać korzystanie z płatności ryczałtowych, finansowanie według stawek ryczałtowych i koszty jednostkowe, a także finansowanie niepowiązane z kosztami, o którym mowa w art. 125 ust. 1 rozporządzenia finansowego.
- (26) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie ustanowienie unijnego programu rzecz współpracy w dziedzinie ceł, nie może zostać osiągnięty przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na jego rozmiary i skutki możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (27) Aby zapewnić ciągłość udzielania wsparcia w odpowiednim obszarze polityki i umożliwić rozpoczęcie wdrażania od początku obowiązywania wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w trybie pilnym i być stosowane z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2021 r.
- (28) Niniejsze rozporządzenie zastępuje rozporządzenie (UE) nr 1294/2013, które w związku z tym należy uchylić,

⁽¹⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

PRZYMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Rozdział I

Przepisy ogólne

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia program „Cła” na rzecz współpracy w dziedzinie cel (zwany dalej „Programem”) na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. Czas trwania Programu dostosowuje się do okresu obowiązywania wieloletnich ram finansowych.

Niniejsze rozporządzenie określa cele Programu, budżet na okres 2021–2027, formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.

Artykuł 2

Definicje

Na potrzeby niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „organy celne” oznaczają organy celne zdefiniowane w art. 5 pkt 1 rozporządzenia (UE) nr 952/2013;
- 2) „europejskie systemy elektroniczne” oznaczają systemy elektroniczne niezbędne do celów unii celnej i do wykonywania zadań organów celnych, w szczególności systemy elektroniczne, o których mowa w art. 16 ust. 1, art. 278 i 280 rozporządzenia (UE) nr 952/2013, w art. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/880⁽¹⁷⁾ oraz w innych przepisach prawa Unii regulujących systemy elektroniczne na potrzeby celne, w tym w umowach międzynarodowych, takich jak Konwencja celna dotycząca międzynarodowego przewozu towarów z zastosowaniem karnetów TIR (zwana dalej „konwencją TIR”) ⁽¹⁸⁾;
- 3) „element wspólny” oznacza element europejskich systemów elektronicznych opracowany na poziomie Unii, który jest dostępny dla wszystkich państw członkowskich lub jest uznawany przez Komisję za wspólny przez wzgląd na efektywność, bezpieczeństwo i racjonalizację;
- 4) „element krajowy” oznacza element europejskich systemów elektronicznych opracowany na poziomie krajowym, który jest dostępny w państwie członkowskim, w którym element ten utworzono lub które przyczyniło się do jego wspólnego utworzenia;
- 5) „państwo trzecie” oznacza państwo, które nie jest państwem członkowskim Unii.

Artykuł 3

Cele Programu

1. Celem ogólnym Programu jest wspieranie unii celnej i współpracujących ze sobą i działających jednolicie organów celnych, by chronić finansowe i gospodarcze interesy Unii i jej państw członkowskich, zapewniać bezpieczeństwo i ochronę w obrębie Unii oraz chronić Unię przed nieuczciwym i nielegalnym handlem, a jednocześnie ułatwiać legalną działalność gospodarczą.

2. Cele szczegółowe Programu obejmują wspieranie:

- a) przygotowania i jednolitego wdrażanie przepisów prawa celnego i polityki celnej;
- b) współpracy celnej;
- c) budowania zdolności administracyjnych i zdolności w dziedzinie technologii informacyjnej, w tym w zakresie kompetencji ludzkich i szkoleń, oraz opracowania i eksploatacji europejskich systemów elektronicznych;

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/880 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wprowadzania i przywozu dóbr kultury (Dz.U. L 151 z 7.6.2019, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Dz.U. L 165 z 26.6.2009, s. 3.

d) innowacji w dziedzinie polityki celnej.

Artykuł 4

Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację Programu na okres 2021–2027 wynosi 950 000 000 EUR w cenach bieżących.
2. Z kwoty, o której mowa w ust. 1, można również pokrywać wydatki na przygotowanie, monitorowanie, kontrolę, audyt, ewaluację i inne działania związane z zarządzaniem Programem i ewaluacją realizacji jego celów. Z kwoty tej można także pokrywać wydatki związane z badaniami, spotkaniami ekspertów, działaniami informacyjnymi i komunikacyjnymi, które są związane z celami Programu, jak również wydatki związane z sieciami informatycznymi w zakresie przetwarzania i wymiany informacji, w tym z narzędziami informatycznymi dla przedsiębiorstw oraz z innego rodzaju pomocą techniczną i administracyjną niezbędną w związku z zarządzaniem Programem.

Artykuł 5

Uczestnictwo państw trzecich w Programie

W Programie mogą uczestniczyć następujące państwa trzecie:

- a) państwa przystępujące, państwa kandydujące i potencjalni kandydaci, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach unijnych, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych umowach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w umowach między Unią a tymi państwami;
- b) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych umowach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w umowach między Unią a tymi państwami;
- c) inne państwa trzecie, zgodnie z warunkami określonymi w szczegółowej umowie regulującej uczestnictwo danego państwa trzeciego w programach Unii, pod warunkiem że umowa ta:
 - (i) zapewnia sprawiedliwą równowagę w odniesieniu do wkładów i korzyści państwa trzeciego uczestniczącego w programach Unii;
 - (ii) ustanawia warunki uczestnictwa w programach, w tym sposób obliczania wkładów finansowych do poszczególnych programów i związanych z nimi kosztów administracyjnych;
 - (iii) nie przyznaje państwu trzeciemu uprawnień decyzyjnych w odniesieniu do programu unijnego;
 - (iv) gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony jej interesów finansowych.

Wkłady, o których mowa w akapicie pierwszym lit. c) ppkt (ii), stanowią dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego.

Artykuł 6

Realizacja i formy finansowania unijnego

1. Program jest realizowany w ramach zarządzania bezpośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym.
2. Program może zapewniać finansowanie w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym, w szczególności w postaci dotacji, nagród, zamówień oraz zwrotu kosztów podróży i kosztów pobytu ponoszonych przez ekspertów zewnętrznych.

ROZDZIAŁ II

KWALIFIKOWALNOŚĆ

Artykuł 7

Kwalifikujące się działania

1. Do finansowania kwalifikują się wyłącznie działania służące realizacji celów, o których mowa w art. 3.
2. Działania, które uzupełniają lub wspierają działania służące realizacji celów określonych w rozporządzeniu w sprawie instrumentu na rzecz sprzętu do kontroli celnej, również kwalifikują się do finansowania w ramach Programu.
3. Działania, o których mowa w ust. 1 i 2, obejmują:
 - a) spotkania i podobne wydarzenia organizowane *ad hoc*;
 - b) ustrukturyzowaną współpracę opartą na projektach, na przykład wspólne rozwijanie technologii informacyjnej przez grupę państw członkowskich;
 - c) działania w zakresie budowania zdolności w dziedzinie technologii informacyjnej, w szczególności w zakresie opracowania i eksploatacji europejskich systemów elektronicznych;
 - d) działania w zakresie kompetencji ludzkich i inne działania w zakresie budowania zdolności, w tym szkolenia i wymianę najlepszych praktyk;
 - e) działania wspierające i inne działania, w tym:
 - (i) badania;
 - (ii) działania innowacyjne, w szczególności weryfikację poprawności projektów, projekty pilotażowe, inicjatywy w zakresie tworzenia prototypów, eksplorację inteligentnych danych oraz współpracę systemów;
 - (iii) wspólnie opracowywane działania komunikacyjne;
 - (iv) wszelkie inne działania przewidziane w programach prac, o których mowa w art. 12, niezbędne do osiągnięcia celów określonych w art. 3 lub wspierające ich osiągnięcie.

Załącznik I zawiera niewyczerpujący wykaz możliwych form działań, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a), b) i d).

4. Działania polegające na opracowywaniu, uruchamianiu, utrzymywaniu i eksploatacji dostosowań lub rozszerzeń wspólnych elementów europejskich systemów elektronicznych w celu umożliwienia współpracy z państwami trzecimi nieuczestniczącymi w Programie lub z organizacjami międzynarodowymi kwalifikują się do finansowania, jeżeli leżą w interesie Unii. Komisja dokonuje niezbędnych ustaleń administracyjnych, które mogą zawierać wymóg wniesienia na rzecz tych działań wkładu finansowego przez zainteresowane strony trzecie.
5. W przypadku gdy działania w zakresie budowania zdolności w dziedzinie technologii informacyjnej, o których mowa w ust. 3 akapit pierwszy lit. c) niniejszego artykułu, dotyczą opracowania i eksploatacji europejskiego systemu elektronicznego, do finansowania w ramach Programu kwalifikują się wyłącznie koszty związane z obowiązkami powierzonymi Komisji zgodnie z art. 11 ust. 2. Państwa członkowskie ponoszą koszty związane z obowiązkami powierzonymi im zgodnie z art. 11 ust. 3.

Artykuł 8

Eksperti zewnętrzni

1. Gdy jest to korzystne dla realizacji działań służących osiągnięciu celów określonych w art. 3, w takich działaniach mogą uczestniczyć w charakterze ekspertów zewnętrznych przedstawiciele organów rządowych, w tym organów z państw trzecich, które nie uczestniczą w Programie, pracownicy naukowcy, przedstawiciele organizacji międzynarodowych i innych właściwych organizacji, przedstawiciele przedsiębiorców i organizacji reprezentujących przedsiębiorców oraz przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego.

2. Koszty poniesione przez ekspertów zewnętrznych, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, kwalifikują się do zwrotu w ramach Programu zgodnie z art. 238 rozporządzenia finansowego.
3. Eksperci zewnętrzni wchodzący w skład grup ekspertów są wybierani przez Komisję, m.in. spośród ekspertów zaproponowanych przez państwa członkowskie.

Eksperci zewnętrzni uczestniczący we własnym imieniu w wydarzeniach organizowanych *ad hoc* w ramach Programu, takich jak jednorazowe spotkania i konferencje, są wybierani przez Komisję, m.in. spośród ekspertów zaproponowanych przez państwa uczestniczące.

Eksperci zewnętrzni są wybierani na podstawie ich umiejętności, doświadczenia i wiedzy istotnych dla danego działania i w zależności od potrzeb. Komisja ocenia, między innymi, bezstronność ekspertów zewnętrznych mianowanych jako osoby działające we własnym imieniu i od których wymaga się działania niezależnie i w interesie publicznym oraz czy nie występują konflikty interesów w związku z pełnionymi przez nich obowiązkami zawodowymi.

ROZDZIAŁ III

DOTACJE

Artykuł 9

Udzielanie dotacji, komplementarność i finansowanie łączone

1. Dotacji w ramach Programu udziela się i zarządza się nimi zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia finansowego.
2. Działanie, które otrzymało wkład w ramach Programu, może również otrzymać wkład z innego programu unijnego, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. Zasady dotyczące odpowiedniego programu unijnego mają zastosowanie do odpowiadającego mu wkładu, jaki otrzymało dane działanie. Finansowanie skumulowane nie może przekraczać łącznych kosztów kwalifikowalnych działania. Wsparcie w ramach różnych programów Unii może być obliczane proporcjonalnie zgodnie z dokumentami określającymi warunki wsparcia.
3. Zgodnie z art. 195 akapit pierwszy lit. f) rozporządzenia finansowego dotacje mogą być udzielane bez zaproszenia do składania wniosków, w przypadku gdy kwalifikujące się podmioty są organami celnymi państw uczestniczących, pod warunkiem że spełnione zostały warunki określone w art. 5 niniejszego rozporządzenia.
4. Prace komisji oceniającej, o której mowa w art. 150 rozporządzenia finansowego, opierają się na ogólnych zasadach mających zastosowanie do dotacji, które to zasady ustanowiono w art. 188 rozporządzenia finansowego, a w szczególności na zasadach równego traktowania i przejrzystości określonych w art. 188 lit. a) i b) rozporządzenia finansowego, a także na zasadzie niedyskryminacji.
5. Komisja oceniająca ocenia wnioski w oparciu o kryteria udzielenia dotacji, uwzględniając, w stosownych przypadkach, adekwatność proponowanych działań w świetle wyznaczonych celów, jakość proponowanego działania, jego skutki, w tym skutki gospodarcze, społeczne i środowiskowe, oraz jego budżet i opłacalność.

Artykuł 10

Stopa współfinansowania

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 190 rozporządzenia finansowego w ramach Programu można finansować do 100 % łącznych kosztów kwalifikowalnych danego działania.
2. Stopę współfinansowania mającą zastosowanie w przypadku, gdy działania wymagają udzielenia dotacji, określa się w wieloletnich programach prac, o których mowa w art. 12.

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE BUDOWANIA ZDOLNOŚCI W DZIEDZINIE TECHNOLOGII INFORMACYJNEJ*Artykuł 11***Obowiązki**

1. Komisja i państwa członkowskie zapewniają wspólnie i zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa Unii, o których mowa w definicji zawartej w art. 2 pkt 2, opracowanie i eksploatację europejskich systemów elektronicznych, w tym ich zaprojektowanie, specyfikację, przeprowadzenie testów zgodności, uruchomienie, utrzymanie, rozwijanie, modernizację, bezpieczeństwo, oraz zapewnianie i kontrolę jakości.
2. Komisja zapewnia w szczególności:
 - a) opracowanie i eksploatację wspólnych elementów;
 - b) ogólną koordynację opracowania i eksploatacji europejskich systemów elektronicznych, mając na celu zapewnienie ich operacyjności, cyberodporności, wzajemnego połączenia, stałego doskonalenia i zsynchronizowanego wdrożenia i – w ramach tej ogólnej koordynacji – ułatwienie skutecznej i szybkiej komunikacji z i pomiędzy państwami członkowskimi w kwestiach związanych z tymi systemami;
 - c) koordynację europejskich systemów elektronicznych na poziomie Unii w celu ich promowania i wdrażania na poziomie krajowym;
 - d) koordynację opracowania i eksploatacji europejskich systemów elektronicznych w odniesieniu do ich interakcji z osobami trzecimi, z wyłączeniem działań mających na celu spełnienie wymogów krajowych;
 - e) koordynację europejskich systemów elektronicznych z innymi odpowiednimi działaniami dotyczącymi administracji elektronicznej na poziomie Unii;
 - f) terminową i przejrzystą komunikację z zainteresowanymi stronami zaangażowanymi we wdrażanie europejskich systemów elektronicznych na poziomie Unii i państw członkowskich, w szczególności dotyczącą opóźnień we wdrażaniu elementów wspólnych i krajowych.
3. Państwa członkowskie zapewniają w szczególności:
 - a) opracowanie i eksploatację elementów krajowych;
 - b) koordynację opracowania i eksploatacji elementów krajowych na poziomie krajowym;
 - c) koordynację europejskich systemów elektronicznych z innymi odpowiednimi działaniami dotyczącymi administracji elektronicznej na poziomie krajowym;
 - d) regularne dostarczanie Komisji informacji o środkach podjętych w celu umożliwienia zainteresowanym organom celnym lub przedsiębiorcom pełnego i skutecznego wykorzystania europejskich systemów elektronicznych;
 - e) wdrażanie europejskich systemów elektronicznych na poziomie krajowym.
4. Komisja publikuje i regularnie aktualizuje, do celów informacyjnych, orientacyjny wykaz europejskich systemów elektronicznych finansowanych w ramach Programu.

ROZDZIAŁ V

PROGRAMOWANIE, MONITOROWANIE, EWALUACJA I KONTROLA*Artykuł 12***Program prac**

1. Program jest realizowany poprzez wieloletnie programy prac, o których mowa w art. 110 ust. 2 rozporządzenia finansowego.

2. W celu zapewnienia realizacji Programu i bez uszczerbku dla rozporządzenia finansowego Komisja przyjmuje akty wykonawcze ustanawiające wieloletnie programy prac. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 17 ust. 2.

3. Wieloletnie programy prac mają służyć osiągnięciu celów określonych w art. 3 za pośrednictwem działań zgodnie z art. 7. Wskazują one, w stosownych przypadkach, całkowitą kwotę planu finansowego na wszystkie działania, a także określają:

a) w odniesieniu do każdego działania:

- (i) wyznaczone cele i oczekiwane rezultaty, zgodnie z celem ogólnym i celami szczegółowymi określonymi w art. 3;
- (ii) opis działań, które mają być finansowane;
- (iii) w stosownych przypadkach, orientacyjną kwotę przydzieloną na każde działanie; oraz
- (iv) metodę realizacji i orientacyjny harmonogram realizacji;

b) w odniesieniu do dotacji – maksymalną stopę współfinansowania, o której mowa w art. 10 ust. 2, oraz, w stosownych przypadkach, istotne kryteria udzielenia dotacji, które mają być stosowane.

Artykuł 13

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Wskaźniki na potrzeby sporządzania sprawozdań z postępów w realizacji Programu w odniesieniu do celu ogólnego i celów szczegółowych, które określono w art. 3, przedstawiono w załączniku II.

2. Aby zapewnić skuteczną ocenę postępów w realizacji celów Programu, Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych, zgodnie z art. 16, w celu zmiany załącznika II w odniesieniu do tych wskaźników, jeżeli zostanie to uznane za konieczne, a także w celu uzupełnienia niniejszego rozporządzenia o przepisy dotyczące ustanowienia ram monitorowania i ewaluacji.

3. System sprawozdawczości dotyczącej realizacji zapewni efektywne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji i rezultatów Programu. W tym celu na odbiorców środków unijnych nakłada się proporcjonalne wymogi dotyczące sprawozdawczości.

Artykuł 14

Ewaluacja

1. Ewaluacje przeprowadza się w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym.

2. Ewaluacja śródkresowa Programu przeprowadzana jest przez Komisję z chwilą, gdy dostępne są wystarczające informacje na temat jego realizacji, jednak nie później niż cztery lata od jej rozpoczęcia. W ewaluacji śródkresowej Komisja ocenia realizację Programu, w tym takie aspekty, jak skuteczność, efektywność, spójność, adekwatność, synergie w ramach Programu oraz unijna wartość dodana.

3. Po zakończeniu realizacji Programu, jednak nie później niż cztery lata po upływie okresu określonego w art. 1, Komisja przeprowadza ewaluację końcową Programu.

4. Komisja przekazuje wnioski z tych ewaluacji, wraz z własnymi komentarzami i zdobytymi doświadczeniami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

*Artykuł 15***Ochrona interesów finansowych Unii**

W przypadku gdy państwo trzecie uczestniczy w Programie na podstawie decyzji przyjętej na mocy umowy międzynarodowej lub na podstawie jakiegokolwiek innego instrumentu prawnego, przyznaje ono właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF i Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu niezbędne prawa i dostęp, tak aby podmioty te mogły w pełni wykonywać swoje odnośne kompetencje. W przypadku OLAF takie prawa obejmują prawo do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013.

ROZDZIAŁ VI

WYKONYWANIE PRZEKAZANYCH UPRAWNIENI I PROCEDURA KOMITETOWA*Artykuł 16***Wykonywanie przekazanych uprawnień**

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 13 ust. 2, powierza się Komisji do dnia 31 grudnia 2027 r. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed tą datą. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 13 ust. 2, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 13 ust. 2 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

*Artykuł 17***Procedura komitetowa**

1. Komisję wspomaga komitet zwany Komitetem ds. Programu „Cła”. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

ROZDZIAŁ VII

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE*Artykuł 18***Informacja, komunikacja i upublicznianie**

1. Odbiorcy finansowania unijnego podają informacje o pochodzeniu tych środków oraz zapewniają eksponowanie finansowania unijnego, w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów, poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych ukierunkowanych informacji przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, w tym dla mediów i opinii publicznej.
2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z Programem oraz realizowanymi w jego ramach działaniami i uzyskanymi rezultatami.
3. Zasoby finansowe przydzielone na Program przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej na temat priorytetów politycznych Unii, w zakresie, w jakim priorytety te są związane z celami, o których mowa w art. 3.

*Artykuł 19***Uchylenie**

Rozporządzenie (UE) nr 1294/2013 traci moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2021 r.

*Artykuł 20***Przepisy przejściowe**

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację ani modyfikację działań rozpoczętych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1294/2013, które nadal stosuje się do tych działań aż do ich zamknięcia.
2. Z puli środków finansowych przeznaczonych na Program pokrywane mogą być również wydatki na pomoc techniczną i administracyjną niezbędne w celu zapewnienia przejścia między Programem a środkami przyjętymi na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1294/2013.
3. W razie potrzeby w budżecie Unii obejmującym okres po 2027 r. mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w art. 4 ust. 2, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2027 r.

*Artykuł 21***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 11 marca 2021 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
D. M. SASSOLI
Przewodniczący

W imieniu Rady
A. P. ZACARIAS
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

NIEWYCZERPUJĄCY WYKAZ MOŻLIWYCH FORM DZIAŁAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 7 UST. 3 AKAPIT PIERWSZY LIT. A), B) I D)

Działania, o których mowa w art. 7 ust. 3 akapit pierwszy lit. a), b) i d), mogą mieć między innymi następującą formę:

- 1) spotkania i podobne wydarzenia organizowane *ad hoc*
 - seminaria i warsztaty – zasadniczo z udziałem uczestników z wszystkich państw uczestniczących – obejmujące prezentacje oraz intensywne dyskusje i działania z udziałem uczestników dotyczące danego tematu,
 - wizyty robocze organizowane w celu umożliwienia urzędnikom i funkcjonariuszom nabywania lub zwiększania wiedzy fachowej lub ogólnej z zakresu cel;
 - 2) ustrukturyzowana współpraca oparta na projektach
 - grupy projektowe, zasadniczo składające się z przedstawicieli ograniczonej liczby państw uczestniczących, działające w ograniczonym czasie w celu realizacji uprzednio wytyczonego celu i uzyskania ściśle określonego rezultatu, łącznie z koordynacją lub analizami porównawczymi,
 - grupy zadaniowe, stanowiące ustrukturyzowaną formę współpracy o charakterze stałym lub tymczasowym, łączące zasoby wiedzy fachowej w celu wykonania zadań w konkretnych dziedzinach lub w celu prowadzenia działań operacyjnych, otrzymujące ewentualnie wsparcie w postaci usług współpracy online, pomocy administracyjnej oraz udogodnień w zakresie infrastruktury i sprzętu,
 - działania monitorujące prowadzone przez wspólne zespoły składające się z urzędników Komisji oraz urzędników i funkcjonariuszy kwalifikujących się organów w celu analizowania praktyk celnych, identyfikowania wszelkich trudności we wdrażaniu przepisów oraz – w stosownych przypadkach – przedstawienia sugestii odnośnie do dostosowania unijnych przepisów i metod pracy;
 - 3) kompetencje ludzkie i inne działania w zakresie budowania zdolności
 - wspólne szkolenia lub rozwój e-uczenia się służące wspieraniu uzyskiwania niezbędnych umiejętności zawodowych i wiedzy w dziedzinie cel,
 - wsparcie techniczne mające na celu usprawnienie procedur administracyjnych, zwiększenie zdolności administracyjnych i poprawę funkcjonowania i operacji organów celnych poprzez opracowanie i wymianę najlepszych praktyk.
-

ZAŁĄCZNIK II

WSKAŹNIKI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 13 UST. 1

Na potrzeby sporządzania sprawozdań z postępów w realizacji Programu w odniesieniu do celu ogólnego i celów szczegółowych, które określono w art. 3, stosuje się następujące wskaźniki:

A. Budowanie zdolności (administracyjnych, ludzkich i w dziedzinie technologii informacyjnej)

- 1) wskaźnik stosowania i wdrażania prawa unijnego i unijnej polityki (liczba działań w ramach Programu zorganizowanych w związku ze stosowaniem i wdrażaniem prawa unijnego i unijnej polityki związanej z cłami i liczba zaleceń wydanych w następstwie tych działań);
- 2) wskaźnik uczenia się (liczba zastosowanych modułów uczenia się; liczba przeszkolonych urzędników i funkcjonariuszy oraz ocena jakości przez uczestników);
- 3) dostępność europejskich systemów elektronicznych (wyrażona jako procent czasu);
- 4) dostępność wspólnej sieci łączności (wyrażona jako procent czasu);
- 5) wykorzystywanie głównych europejskich systemów elektronicznych mających na celu zwiększanie wzajemnych połączeń i przejście do unii celnej niestosującej dokumentów papierowych (liczba wymienianych wiadomości i przeprowadzanych konsultacji);
6. wskaźnik realizacji unijnego kodeksu celnego (procent osiągniętych etapów pośrednich na drodze do wdrożenia systemów elektronicznych dotyczących unijnego kodeksu celnego);

B. Dzielenie się wiedzą i tworzenie sieci kontaktów

- 1) wskaźnik solidności współpracy (zakres uzyskanej sieci kontaktów, liczba spotkań osobistych i liczba grup współpracy online);
 - 2) wskaźnik najlepszych praktyk i wytycznych (liczba działań zorganizowanych w ramach Programu w związku ze stosowaniem i wdrażaniem najlepszych praktyk i wytycznych związanych z cłami oraz odsetek uczestników, którzy skorzystali z wytycznych dotyczących metod pracy opracowanych przy wsparciu z Programu).
-